

MÜASİR DÖVRDƏ EKOLOJİ TURİZMİN İNKİŞAF DİNAMİKASI

Yaxın gələcəkdə həll edilməli olan əsas məsələlər arasında həm mərkəzi, həm də yerli hakimiyyət orqanları səviyyəsində ekoloji turizm və mədəniyyətin qarşılıqlı əlaqəsinin optimallaşdırılması daxildir. Dünyanın əksər ölkələrində mədəni irs, muzeylər, teatrlar turistlərin cəlb edilməsində, beynəlxalq və yerli turist axınında son dərəcə mühüm amildir. Nəticədə nəqliyyat, iaşə, otellər və yerli sənaye öz müştərilərini qazanacaq.

Turizm nəzərə alınmayanda onun gəlirləri müəyyənləşməyəcək, dəqiq planlaşdırma aparılmayacaq və nəticədə inkişaf olmayacaq. Qanunvericilik səviyyəsində dərin maraq yaranan kimi və ekoloji turizm sənayesinin statusunun daha yüksək səviyyəyə qaldırılması üçün səylərin birləşməsi təkcə bəyannamələr şəklində deyil, həm də ekoloji turizm sənayesinin yaradılması və saxlanması üçün konkret tədbirlərlə həyata keçirilir. iqtisadi əlaqələr məhz o zaman marketing ekoloji turizm sahəsində effektiv fəaliyyət göstərməyə başlayacaq, o vaxtdan görünən nəticələrə etibar etmək olar.

Əyalətlərdə mədəniyyət sahəsinin və ekoloji turizmin strateji inkişafının əlaqələndirilməsi mədəni irsin qorunması üzrə konkret vəzifələrin həllində yerli hakimiyyət orqanları ilə real biznes arasında daha sıx əməkdaşlığa səbəb olmalıdır. O, həmçinin muzeylərin və milli qoruqların fəaliyyətini birbaşa bazar şəraitində ən yaxşı menecerlərin işinə yönəltməli və fəaliyyətini ekoloji turizm sənayesi subyektləri ilə əlaqələndirməlidir.

Turizmin inkişafı, xüsusilə ekoloji problemlər bir neçə onilliklər ərzində bir çox alimlərin diqqət mərkəzində olmuşdur. Məsələn, S.Abram, J.Waldren hesab edir ki, turizm XXI əsrdə dramatik böyüməsini davam etdirəcək və global sənaye proqnozu tez-tez onun təhlili üçün əsas kimi göstərilir.

N.F.Alberts həm ayrı-ayrı turizm məhsullarının təşviqi, həm də global miqyasda turizm sənayesinin inkişafı üçün turizmdə, xüsusən də ekoloji strategiyada istifadə olunan müxtəlif strategiyaları təsvir edir (Alberts, 2004).

M.Risteskinin fikrincə, turizmdə müasir dəyişikliklərin, xüsusən də ekoloji dəyişikliklərin əhəmiyyətini təqdim etmək lazımdır ki, bu da müəyyən istiqamətlərdə ekoloji turizm təklifinin yaradılmasında bütün iştirakçıların uyğunlaşmasını tələb edir (Risteski, 2012).

Fransız müəllifi E. Gormsen də ekoloji turizmdə dənizkənarı kurortların inkişafı timsalında onun modeli turizm məkanının təkamülü ilə istirahət edənlərin sosial strukturu baş verən dəyişikliklər, habelə yerləşdirmə infrastrukturunun sayı və müxtəlifliyi arasında əlaqəni təsvir edir.

Eyni zamanda, ekoloji turizm sahəsində dövlət tənzimlənməsinin nəzəriyyəsi və praktikasının bəzi siyasi və idarəetmə aspektləri elmi ədəbiyyatda əlavə əks olunmasını tələb edir. Əsas məqsəd milli ekoloji turizm məhsulunun dünya bazarına çıxarılmasının xüsusiyyətləri, ekoloji turizm sənayesinə xarici investisiyaların cəlb edilməsi yolları, yerli hökumət orqanları tərəfindən Azərbaycanın regionlarında ekoloji turizmin inkişafının dəstəklənməsi imkanları və s. ekoloji turizm bazarında mövcud tendensiylərin təhlili və dövlət dəstəyi ilə inkişafı üzrə təkliflərin işlənilib hazırlanmasıdır. Bu, ekoloji turizm bazarının inkişafı və Azərbaycanı dünya ekoloji turizm xidmətləri bazarına çıxarmaq üçün imkanları müəyyən etmək və əlverişli şərait yaratmaq üçün lazımdır.

Azərbaycanın dövlət büdcəsinə Azərbaycanın regionlarında ekoloji turizmin inkişafının aktuallığı onun gəlirini şərtləndirir. Azərbaycan ekoloji turizm regionları üçün turizm modelinin qurulmasının əsas prinsiplərini qeyd etmək lazımdır.

Qeyri-istehsal sektorunun, xüsusilə də regionun dağlıq hissəsində yaxşılaşdırılması tikinti işlərinin mühüm elementidir, ekoloji turizm bölgəsinin inkişafının rəqabət mexanizmini artırır. Bu sənayenin uğurlu inkişafı üçün əsasdır. Ətraf mühitin qorunması, tarixi-mədəni irsin qorunması və bərpası normalarına riayət olunması önəmli nüansdır.

Bu sahələrin inkişafı üçün lazım olan şəraitin yaradılması onların sosial-iqtisadi səviyyəsinin yüksəldilməsini təmin edəcəkdir. Regionda yerləşən təsərrüfat subyektlərinin tələb və maraqları müəyyən edilməlidir. Yuxarıda qeyd olunan amilləri nəzərə alsaq, ekoloji regionların əsas analoqlarını qeyd etmək olar.

Beləliklə, turizm sənayesinin Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişafında əhəmiyyətli rol oynadığını nəzərə alaraq, ekoloji turizm fəaliyyətinin daha da inkişaf etdirilməsinin stimullaşdırılmasında dövlətin marağının səviyyəsi də artmaqdadır.

Bir faktı da vurğulamaq lazımdır ki, nəqliyyatın əlçatanlığı, əlverişli iqtisadi-coğrafi mövqe və geniş münasibətlər işgüzar və təhsil turizminin fəal inkişafı üçün şübhəsiz stimullaşdırıcı amildir.

İstifadə olunmuş ədəbiyyat:

1. Bilalov B.Ə. «Turizmin menecmenti». Bakı - 2005.
2. Bilalov B.Ə. Turizm fəaliyyətinin tənzimlənməsi. Bakı, Mütərcim - 2006.
3. Bilalov B.Ə. Turizmin tarixi. Bakı, Mütərcim - 2008.

4. Атамов В.В. Степная растительность Азербайджана. Баку, «Элм», 2002
5. Дроздов А.В. Экотуризм: определения, принципы, признаки, формы // Актуальные проблемы туризма 99. Перспективы развития туризма в южном Подмосковье. Сб.докл. и тез. сообщений научно-практ. Конференции, 27 апреля 1999 г. -М ., 1999.